

О.О. ФАЛЬЧЕНКО, к.е.н., асистент, НТУ «ХП», Харків

Г.О. ЄРЕМЧУК, магістрант, НТУ «ХП», Харків

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Організація внутрішнього аудиту є одним з найбільш дієвих способів контролю за станом обліку розрахунків з оплати праці. Мета аудиту розрахунків з оплати праці полягає у встановленні дотримання підприємством чинного законодавства з оплати праці та правильність відображення господарських операцій в обліку [1]; перевірка достовірності інформації, відображеної в бухгалтерській та фінансовій звітності, а також оцінка здатності підприємства забезпечувати відтворювальну, стимулюючу, регулюючу та соціальну функції заробітної плати для забезпечення подальшої безперервної діяльності підприємства.

Проблемам розвитку системи внутрішнього контролю й аудиту присвячені праці таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як: В. Андреев, М. Білуха, Н.Дорош, Б. Усач, Ю. Пічи, Л. Кулаковської, Р. Шиманський та ін. Проте в цих наукових працях розглядаються переважно загальні питання становлення та функціонування системи внутрішнього аудиту на підприємстві.

В умовах ринкового реформування економіки України досить часто змінюється нормативно-правова база з питань трудових ресурсів і їх оплати праці, тому аудитор повинен постійно слідкувати за цими змінами і враховувати їх у ході аудиторської перевірки. Важливо використовувати лише відповідні законодавчі акти та діючі нормативи. Законодавство про оплату праці ґрунтується на Конституції України [2] і складається з Кодексу законів про працю України [3], Закону України «Про оплату праці» [4], Закону України "Про колективні договори і угоди" [5], Податкового кодексу України [6] та інших актів законодавства України.

Форма і зміст загального плану аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці та інших виплат працівникам залежатимуть від розмірів суб'єкта

господарювання, складності аудиторської перевірки, а також від конкретних методик і технологій, які застосовуються аудитором. Джерелами інформації для проведення внутрішнього аудиту з розрахунків з персоналом з оплати праці є: первинні документи, як основне інформаційне джерело внутрішнього аудиту, рахунки бухгалтерського обліку, реєстри бухгалтерського обліку та фінансова звітність. Первинні облікові документи в процесі внутрішнього аудиту можна класифікувати наступним чином:

1. Наказ про облікову політику підприємства - регламентує особливості відображення в обліку витрат з оплати праці, їх розподілом, а також особливості документального та бухгалтерського оформлення операцій з обліку розрахунків з персоналом;

2. Кадрові документи - надають інформацію про кількісний та якісний склад працівників, прийнятих та звільнених працівників, правомірність встановлення посадових окладів, різноманітних доплат та надбавок до посадових окладів. До них відносяться: положення про оплату праці; положення про преміювання; штатний розклад; наказ про затвердження штатного розкладу; правила внутрішнього трудового розпорядку; та ін.

3. Бухгалтерські документи з обліку розрахунків з персоналом з оплати праці - надають інформацію стосовно особливостей нарахування, утримань із заробітної плати та виплат працівникам. До таких документів входять: таблиць обліку використання робочого часу; наряд на відрядну роботу; розрахунково-платіжна відомість працівника; відомість на видачу грошей, тощо.

Внутрішній аудит має проводитись за такими напрямками:

1. Перевірка правильності заповнення та законності первинних документів. Проводиться перевірка наявності обов'язкових реквізитів за кожним видом документу, що відображають операції з оплати праці, наявності виправлень, підчисток у документах, які не дають права приймати такі документи до обліку. Проводиться звірка підписів з переліком осіб, які мають право підпису.

2. Перевірка дотримання чинного трудового законодавства. Проводиться аналіз діючих на підприємстві форм, систем і видів оплати праці; аналіз

порядку прийому працівників на постійну, тимчасову та сезонну роботу та порядку звільнення працівників; вивчення штатного розкладу, організації обліку праці та робочого часу та ін..

3. Перевірка правомірності і правильності застосування пільг з ПДФО та іншим обов'язковим соціальним зборам. Вивчаються документи, які дають право на застосування соціальної пільги з оплати праці та аналізується правомірність її застосування.

4. Перевірка правильності нарахування заробітної плати і утримань з неї. Проводиться перевірка повноти нарахування і своєчасності виплати заробітної платні; правильність розрахунку середньої заробітної платні; вибірковий перерахунок нарахованої та виплаченої заробітної платні та ін.

5. Перевірка правильності нарахувань на ФОП. Перевіряється точність здійснених нарахувань на фонд оплати праці і порядок їх включення до собівартості продукції (робіт, послуг).

6. Перевірка правильності закриття рахунку 81 „Витрати на оплату праці” та достовірності відображення інформації в формах бухгалтерської звітності;

7. Розробка рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності праці, її оплати та ін. Досліджується існуюча політика управління оплатою праці та надаються рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності управління оплатою праці.

Внутрішній аудит розрахунків з оплати праці є одним зі складних елементів в системі внутрішнього контролю на підприємстві. Внутрішній аудит розрахунків з оплати праці дозволяє переконатися у тому, що фонд оплати праці і трудовий потенціал використовується повністю і ефективно, а організація та умови праці відповідають вимогам законодавства.

Список літератури: 1. *Петрик Е.* Аудит расчетов по оплате труда и другим выплатам работникам : требования к организации и методике / Е. Петрик // Бухгалтерский учет и аудит. — 2006. — № 12. — С. 47–54. 2. Конституція України, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР 3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII 4. Закону України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР 5. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 01.07.1993 № 3356-XII 6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.